

Pirms pārcešanās 2001. gadā uz Latviju Marianna Auliciema strādāja Kvinslendā muzeja imigrācijas nodaļā un Melburnas imigrācijas muzejā. «Jau pirmajā darba nedēļā intervēju latvieti, kura bija muzejam dāvinājusi stelles. Nekad nedomāju, ka Austrālijā savā profesijā varēšu lietot latviešu valodu»

Marianna Auliciema, izlaušanās spēles izgudrotāja

KAD mani divi dēli bija mazi, bieži domāju – ja būtu jāiet bēgļu gaitās, vai es būtu tik stipra kā manas vecmāmiņas? Visvairāk interesē «lēmuma moments». Tas brīdis, kad izlem: es bēgu! Bija tādi, kas nepaspēja uz kuģiem. Daudzi stāsta, ka izbrauca ar pēdējo. Nevar būt, ka visi izbrauc ar pēdējo kuģi! Tā vien ir liecība, cik tas bija dramatiski, dzīvības un nāves jautājums.

Antropoloģe Marianna Auliciema, muzeja *Latvieši pasaulē* biroja vadītāja, pašas aprakstīto spriedzi centusies ielikt izlaušanās spēlē *Bēgļu gaitās*. Tā no 1. jūnija līdz oktobra beigām ar iepriekšēju pieteikšanos pieejama *Free Riga* ēkā Kalēju ielā 57.

Spēli izdomāja kopā ar draudzenēm Ilgu un Vitu no Amerikas. Viņas visas ir Otrā pasaules kara bēgļu bērni, kas nu atgriezušies vecāku dzimtenē. Visām ir bērni skolas vecumā, kam modīgās izlaušanās spēles ļoti patīk. Marianna neslēpj – no ārzemju tautiešiem saņēmusi arī bargus komentārus: «Mūsu traumu nedrīkst pārvērst šovā!»

Saņēmusi arī pārmēģinājumus: «Mūsu traumu nedrīkst pārvērst šovā!»

Escape room latviskais tulkojums varbūt nav veiksmīgs, cilvēki par daudz uzķeras uz vārdu «spēle», viņa atzīst.

Marianna uzauga Austrālijā, klausoties «dzimtas folkloru» par Latvijas atstāšanu. Vecmāmiņa Elza Auliciema ar diem dēliem bēga no Subates. Vecmāmiņa Margarita Stūpniece ar dēlu un meitu – no Saldus.

«Vectēvam Nikolajam, policistam, bija jāķemmē mežs, meklējot krievu partizānus.

Vecmammai nebija kontakta ar vīru. Tuvojoties fronte, viņa vienkārši sakrāmēja ratus, uzsēdināja puikas un brauca. Pēkšņi kādā krustojumā bērni sāka kliegt: «Papiņš, papiņš!» Brauc pretim vectēvs ar riteni! Uz kuģi viņi bēga kopā,» sakrītību piemin Marianna. «Manam tētim bija seši gadi, bet viņš atceras, ka mamma ostā rādījusi skaidras rudens lapas. Redzējis Latvijas bērziņu pēdējo reizi.»

Bērzi un ozoli ir arī izlaušanās spēlē, ko iedzīvināt palīdzēja māksliniece Laura Ikerte. Tās sižetā sapludināti vairāku ģimeņu stāsti, iefiltrēti priekšmeti, kas ir muzeja *Latvieši pasaulē* krājumā. Ar spēli saistītajā izstādē aplūkojams ne tikai Mariannas vecmāmiņas Margaritas koferis, bet arī, piemēram, maize, ko 1944. gadā Lillijas Kūlas un viņas bērnu bēgļu gaitām cepa mamma Zemgalē. Ģimene arīdzan sasniedza Austrāliju. «Tā nav vienīgā maize muzeja krājumā. Mums ir Latvijas smiltis, kastaņi, kas savākti, braucot projām. Pat knaģis! Sākumā tas bija praktisks priekšmets, bet pēc 70 gadiem svešumā – Latvijas knaģis, māju simbols.» ●

— Ieva Puķe